Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Сьогодні в Україні точиться боротьба російського націоналізму та його колаборантів за Україну. Ставкою – життя української нації і справжня незалежність України.

Ярослав ДАШКЕВИЧ, історик

47 (515)
20 листопада
2014 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ЧИ НЕ ЗАДОВГО ЗАПРЯГАЄМ?

Минув майже місяць від жовтневих парламентських виборів. Запевнення Президента П. Порошенка, висловлені того дня про те, що коаліція буде створена у максимально короткі строки і парламент почне діяти, що уже підготовлено проект ґрунтовної коаліційної угоди, не справдилися. Натомість прем'єр, він же – лідер «Народного фронту» А. Яценюк демонстрував дво- чи триторінковий проект, мовляв, нічого виписувати талмуди і вносити плутанину в уми людей, наші цілі зрозумілі і завдання визначені – євроінтеґрація. І вже ці перші заяви виявили певні протиріччя між головними конкурентами – за ними не забарилися й нові.

Спочатку Блок Петра Порошенка збирався формувати коаліцію, а відтак – «Народний фронт», який переміг на виборах за партійними списками. У стосунках двох переможців вгадувалась тихо-запекла підкилимна боротьба за лідерство, хоч, за Конституцією, у парламентсько-президентській республіці першість все ж таки за законодавчим і виконавчим органом. І це проявилось в оприлюдненні прем'єром списку можливих, на його думку, керівників міністерств, що викликало в суспільстві великий резонанс. Адже, як заявили деякі заафішовані міністри, вони про це – ні сном, ні духом не чули. Але спробна куля була пущена і м'яч тепер на полі Президента.

А учасники коаліції тим часом вимучували проект угоди. Як на воєнний час – працювали довго і непродуктивно, бо, видається, і до сьогодні вона ще не завершена. Гадаю, вони б думали глибше і діяли продуктивніше, якщо б усіх їх посадили в бліндаж у зоні АТО, який щодня терористи обстрілюють з «Градів». Та це так, до слова, бо бачимо нерозуміння політиками – молодими і вже ніби й зрілими, що Україна – в стані війни попри запевнення владних очільників у перемир'ї, що щодня гинуть, дістають поранення і контузії десятки українців. А це ж – цвіт нації, чиїсь сини, батьки, чоловіки, брати.

Громадяни вже втомились від похорон, втомилися чекати ефективних дій від влади. Адже нинішній Уряд уже працює дев'ять місяців, а окрім перманентного підвищення цін на все, знецінення вдвічі гривні, а отже, у стільки ж разів погіршення життя простих людей, перекладання облаштування і спорядження армії на плечі суспільства і волонтерів, нічого не робить. Скажімо, минає рік Майдану, а тих, хто його розстрілював, так і не покарано. Колишні високопосадовці відсуджують у судах нібито арештовані маєтки, споруджені на вкрадені кошти. Гідра знову піднімає отруйну голову і вже скоро сичатиме отрутою з трибуни парламенту.

Тож чи не від цього суспільством опановує розчарування. І на думку приходить вислів німецького канцлера Бісмарка: «Революції задумують філософи, здійснюють романтики, а їхніми плодами користуються негідники». Хочеться, щоб на цей раз він помилився. Але дуже вже довго запрягає коней нинішня парламентська коаліція. Залишається лише сподіватися, що поїде вона швидко наперед визначеним і вивіреним шляхом і не смикатиме віжками то наліво, то направо, а тим більше не заведе нас у глухий кут безвиході.

Богдан ВІВЧАР

ЛАУРЕАТИ

ПРЕМІЇ ВРУЧЕНО

Своїм Указом Президент України на підставі подання Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка присвоїв премію 2014 року:

ВАСИЛЕНКУ Василю Яковичу, диригентові-постановнику; **КУРОЧЦІ Марії Вікторівні,** режисерові-постановнику, громадянці Федеративної Республіки Німеччина; **СТРЕЛЬЦОВІЙ Людмилі Семенівні,** хормейстерові; **РЯБЕНЬКОМУ Василю Івановичу** (посмертно); **ПЛЕХАНОВІЙ Тетяні Олександрівні,** виконавиці вокальної партії – за оперу Р. Вагнера «Летючий Голландець» Донецького національного академічного театру опери та балету імені А. Б. Солов'яненка;

ГАЮК Ірині Яківні, культурологові-філософу – за книжку «Ілюстрована енциклопедія вірменської культури в Україні»;

ДОЧИНЦЮ Мирославу Івановичу, письменникові – за романи «Криничар. Діяріюш найбагатшого чоловіка Мукачівської домінії» та «Горянин. Води Господніх русел»;

МЕДВІДЮ Любомиру Мирославовичу, художникові – за цикл живописних творів «Ремінісценції»;

МОНАСТИРСЬКІЙ Людмилі Вікторівні, артистці – за вокальні партії в оперних виставах.

Вручення премії відбулося в Національному музеї Т. Шевченка. Президент П. Порошенко подякував лауреатам і сказав: «Саме зараз потрібна ваша фантастична праця».

ВШАНУВАННЯ

Вже стало традицією у листопадові дні вшановувати у його рідному селі Витвиця на Долинщині пам'ять великого українця, поета, багатолітнього політв'язня радянських концтаборів, члена Українського національного фронту (УНФ) та Української гельсінкської групи, останнього крайового провідника ОУН (р) у підрадянській Україні Зеновія КРАСІВСЬКОГО.

ОБСТАВИНАМ НЕ СКОРИВСЯ...

12 листопада йому минуло б 85 років. Про свого земляка говорили і згадували на народному вічу біля його пам'ятника громади села Витвиця, представники району, гості зі Стрия, Івано-Франківська. Відкрив його сільський голова Богдан Бандра. Панахиду відслужив місцевий священик о. Петро. Почесний голова Долинської «Просвіти», краєзнавець, теж виходець із Витвиці Степан Янковський розповів про страдницький життєвий шлях борця за волю України: формування характеру і перше ув'язнення, створення і діяльність УНФ, кримінальні переслідування радянською владою… І нестримне бажання свободи своєму народові й незалежності своїй Україні.

Його арештовували, запроторювали у божевільні, катували фізично і морально, а Зеновій Красівський знову піднімався і протестував проти рабського стану свого народу: писав меморандуми вищим урядовим і партійним чинам, складав програми політичної діяльності, видавав вірші… Він провів у неволі 21 рік…

Голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, депутат облради Степан Волковецький (теж виходець із Витвиці) згадав про свої зустрічі з Зеновієм Красівським і його пророче застереження у часи проголошення незалежності України: «Справжня свобода здобувається кров'ю. А особливо, коли маємо такого сусіда, як імперська Росія». Як бачимо, його слова збулися. Прикро, що тодішні українські політики та й значна частина суспільства на той час не усвідомлювали цього. Тому тепер потрібна максимальна концентрація зусиль всього народу, щоб відстояти й утвердити незалежність держави. Натомість чуємо заклики до миру. Гадаю, нам найперше треба говорити про перемогу, вигнати аґресора з нашої землі, а вже потім – говорити про мир. У часі війни треба діяти за законами війни, бо по суті маємо війну, а не антитерористичну операцію.

Промовець закликав земляків до мобілізації всіх ресурсів, у тому числі, допомоги захисникам-бійцям на сході. С. Волковецький разом із витвичанином, директором Івано-Франківського фізико-технічного коледжу-інтернату Мирославом Янишівським подарували тактичний бінокль учасникові АТО з Витвиці Миколі Витвицькому, синові Ольги Витвицької, що була ініціатором та організатором встановлення пам'ятника Зеновію Красівському.

На урочистості виступили голова Всеукраїнського братства ОУН–УПА Богдан Борович, який відзначив постать Зеновія Красівського як найкращого представника визвольного руху. Делеґат зі Стрия, голова тамтешньої організації КУН Микола Магас як соратник З. Красівського відзначив велику організаторську роботу свого побратима з відновлення підпільної мережі ОУН в часи комуністичної диктатури, створення УНФ, газети «Заграва», яка виходить і сьогодні, ініціювання ним спорудження Гошівського жіночого монастиря та ін.

На вічу виступили також заступники голови Долинської райдержадміністрації Ігор Лисейко, начальник відділу культури райдержадміністрації Володимир Гібчинський, під проводом якого пройшла духовно-культурна академія, та інші, згадуючи рядки з «Невольничих плачів» Зеновія Красівського:

Хай наша кров, страждання наші, жертви
Нащадкам нашим стануть заповітом!
Візьми мене! Дозволь за Тебе вмерти!
Вплести моє життя в вінок Твого безсмертя!
Моя Ти доле, Україно, мій Ти світе!

Теодор ДРОВНИЧ

НАШІ СВЯТА

ДЕНЬ ГІДНОСТІ ТА СВОБОДИ

З метою утвердження в Україні ідеалів свободи і демократії, збереження та донесення до сучасного і майбутніх поколінь об'єктивної інформації про доленосні події в Україні початку XXI століття, а також віддання належної шани патріотизму й мужності громадян, які восени 2004 року та у листопаді 2013 року – лютому 2014 року постали на захист демократичних цінностей, прав і свобод людини і громадянина, національних інтересів нашої держави та її європейського вибору, указом встановлено в Україні День Гідності та Свободи, який відзначатиметься щорічно 21 листопада.

Водночас Указом Президента встановлено День Соборності України, який маємо відзначати щорічно 22 січня – у день проголошення в 1919 році Акта злуки Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки – День Соборності України.

ЗГАДАТИ КРИВДУ

ВШАНУЙМО УБИТИХ ГОЛОДОМ

Вперше за п'ять років влада і громадськість разом готують пам'ятні заходи із вшанування мільйонів жертв голодомору – геноциду 1932–1933 років в Україні.

Про це на прес-конференції повідомили учасники спільного з громадськістю організаційного комітету – Міністр культури України Євген Нищук, голова Українського інституту національної пам'яті к. і. н. Володимир В'ятрович, дослідник історії голодомору, виконавчий секретар Громадського комітету із вшанування пам'яті жертв голодомору – геноциду 1932–1933 років в Україні к. і. н. Олеся Стасюк, волонтер Громадського комітету, координатор Громадського сектора Євромайдану Олена Подобєд-Франківська.

Національні пам'ятні заходи 22 листопада 2014 року пройдуть під гаслом «Голодом вбивали нашу свободу. Не підкорені у 33-му – непереможні сьогодні!».

Українці згадуватимуть зокрема тих, хто чинив спротив сталінському геноциду.

«У 1930–1932 роках на території України відбулося понад п'ять тисяч повстань та виступів – це більше, ніж в будь-якій іншій республіці СССР. У волелюбного та здатного до спротиву українського народу забирали останній хліб, щоб голодом вбити нашу свободу», – говорить історик Олеся Стасюк, виконавчий секретар Громадського комітету із вшанування пам'яті жертв голодомору – геноциду 1932–1933 років в Україні.

Організаційний комітет закликав мовників відмовитись від розважального контенту на телебаченні та радіо в День пам'яті жертв голодомору 22 листопада.

У ці дні пройдуть уроки пам'яті, акції «Не скорені голодом», прем'єри фільмів і презентації книжок про організований КПСС і КПУ голодомор українського народу, фотодокументальні виставки, а також покладання вінків до меморіальних місць, загальнонаціональна хвилина мовчання о 16.00 22 листопада та Всеукраїнська акція «Запали свічку пам'яті».

Вшануймо убієнних голодом українців.

НАРОДНА СПРАВА
ЛЕПТА КОЖНОГО ЦІННА

Бійцям 54 ОРБ Міністерства оборони України, що воюють на сході України, потрібна допомога. Проводиться збір коштів для купівлі тепловізорів і тактичних біноклів.
Номер карткового рахунку:
5457 0822 3312 0307
«Приватбанк» Якубів В. І.
Слава Україні та бійцям, що її захищають!
Контактний телефон:
+380 66 653 37 80.

ШАНОВНІ КРАЯНИ!
ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!
Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».
Передплатний індекс – 91083.
ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):
на місяць – 4,30 грн., на півроку – 25,80 грн., на рік – 51,60 грн.

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

У зону АТО – автоінспектори...

З Прикарпаття відрядили на схід нову зміну із 15 працівників Державтоінспекції. Спеціальний інструктаж перед від'їздом провів начальник УМВС України в області полковник міліції Микола Семенишин.

Начальник Державтоінспекції області підполковник міліції Валерій Некипілий, який нещодавно відвідав підлеглих у зоні АТО, зазначив, що особовому складу треба дотримуватися дисципліни, заходів особистої безпеки і спрямовувати роботу на зміцнення дружніх стосунків з місцевими жителями.

Після церемонії освячення, яку провели священики, та дружніх напутніх побажань міліціонери відбули до місця призначення.

Старшим групи призначено начальника відділення ДАІ з обслуговування Тлумацького району майора міліції Олега Смаля.

...патрулі

До Маріуполя відправили і 95 працівників органів та підрозділів внутрішніх справ Івано-Франківської області. У складі зведеного загону вони змінять бійців батальйону патрульної служби міліції особливого призначення «Івано-Франківськ», які упродовж останнього місяця забезпечували охорону громадського порядку у приморському місті.

Усі, і ті, що вже несли службу в зоні АТО, і хто вперше виїхав до Маріуполя, пройшли спеціальні навчання та добре підготовлені до виконання своїх функціональних обов'язків.

Вже традиційно тих, хто від'їжджав, благословив капелан міліцейського спецбатальйону протоієрей Валерій Жигуц.

А далі правоохоронців, які вирушають у службове відрядження, проводжали начальник обласного управління внутрішніх справ Микола Семенишин, колеґи по службі, друзі та близькі.

Підприємці – батальйону «Азов»

До бійців батальйону «Азов» вирушили три автівки – «Jeep» та два нових мікроавтобуси. Такий подарунок воякам зробили місцеві підприємці.

Меценати переконані, що транспорт допоможе військовим не лише контролювати територію, а й рятувати життя. Адже один із мікроавтобусів бійці планують переобладнати у «швидку допомогу».

«Знаєте, ми тут дивимося на них по телебаченню і нам тепло, а люди там не мають навіть звідки води взяти, не мають що їсти. Якщо у нас є можливість, то чому б нам не допомагати. Потрібно зробити щось для тих солдат, які дають можливість нам, бізнесменам, займатись бізнесом і працювати», – зазначає волонтер Віталій Шпінталь.

Також волонтери уже традиційно зібрали для бійців теплі речі й харчі і, звісно, листи від місцевих школярів.

Доставить подарунок з Прикарпаття бійцям батальйону «Азов» їхній фельдшер Іван Дем'яник.

Тим часом підприємці обіцяють і надалі усіляко підтримувати бійців.

Зменшили споживання газу

За дев'ять місяців в Івано-Франківській області було спожито 505,1 млн. куб. м природного газу, що на 137,5 млн. куб. м або на 21 відсоток менше у порівнянні з аналогічним періодом минулого року.

Проте, внаслідок загального падіння обсягів споживання ПАТ «Івано-Франківськгаз» недоотримало 50,6 млн. грн., закладених в тарифи на транспортування та постачання природного газу.

Так, побутові споживачі використали менше газу на 57,4 млн. куб. м, що становить 15 відсотків, бюджетна сфера – на 6,4 млн. куб. м, або 28 відсотків, промисловість – на 52,6 млн. куб. м (36 відсотків), теплопостачальні підприємства – на 15,5 млн. куб. м (26 відсотків).

«Вартість природного газу для категорії населення в середньому зросла на 60 відсотків, для промислових споживачів та інших суб'єктів господарювання – на 40 відсотків, у той час як тариф на послугу з постачання збільшився тільки на 0,9 відсотка, а транспортування – зменшився на 0,2 відсотка. Такий дисбаланс разом зі зростанням ціни на матеріали й обладнання негативно впливає на фінансовий стан компанії. Аби компанія змогла в повному обсязі виконувати покладені на неї функції, потрібно скоригувати тариф на транспортування», – пояснює в. о. голови правління ПАТ «Івано-Франківськгаз» Василь Вітюк.

ЧАСОВЕ

РІК МАЙДАНІВ, РІК ГЕРОЇВ

Минає рік. Минає з того часу, коли все розпочалося.

Хоч розпочалося дещо раніше. Точка відліку пішла від точки неповернення. Тупого неповернення Януковича до європейської теми й різкого повороту до митної унії. Щось і в небесах тоді повернулося, і студенти вийшли на свої майдани.

Розпочиналося святково і натхненно всупереч мафіозній українській владі. Під музику, пісні, закличні гасла «Україна – це Європа».

Обриси майбутнього Майдану ще тільки ледве накреслювалися, були лише малолітнім айсберґом, а привид його вже бродив Україною.

Режим упав, їхній «Титанік» пішов на дно, щурі повтікали до свого патрона у Кремлі. А звідти виповзли зелені чоловічки та інша сволота і мулистою хвилею окупувала Крим, розповзлася Донбасом.

А це вже була війна, хай і названа АТО. Українці довели, що вміють героїчно воювати, а інші (не українці) їх зраджувати, не боячись ні гріха, ні помсти. Але ні перше, ні друге їх не омине.

Українська революція пройшла три етапи, три Майдани: Гранітний, Помаранчевий, Гідності. Україна поступово стає українською державою. Але революція не закінчилася, вона лише очікує у людських серцях, які хочуть кращого життя. Жодна з відомих у світі революцій не закінчується за рік-два, і у нас вона триває.

Люди, багато людей, змінилися і змінюють свою країну, свою природу – совкову, радянську. Система ніяк не зміниться і процеси надто болісні. Вона мусить бути зламана. Бо кров жертв революцій і війни не може бути змарнованою. Кров кличе до помсти, до перемоги. Цей рік, що минає від початку Майдану, багато навчив нас. А хто не навчився чи не годен змінитися – пошкодує. Цього вчать всі революції, треба лише їх засвоїти позитивно.

Василь БАБІЙ,
член НСПУ, просвітянин

РЕЗОНАНС

ВАРІАНТИ ДЛЯ СВІТУ

Коли пресовий голос Путіна – Пєсков – спростував газетну інформацію про передчасний відліт свого шефа з Саміту G-20, я подумав, що Путін поклав не рвати з Заходом і відкритого наступу на Україну не буде, а для «збереження лиця» він буде лише підтримувати, як і досі, донбаських маріонеток.

Але Путін таки відлетів раніше. Це дуже промовистий відліт. Це пахне війною. Ядерною війною із Заходом.

Але якщо подумати, і Путін так може думати: ядерна війна – це війна, яка не має прецедентів. І не можна бути певним у своїй перемозі.

Може, цей відліт – це ще один складник у серії залякування Заходу?

Єдність Вільного світу, продемонстрована на G-20, виглядала як зброя, дужча від ядерної бомби, і Путін розуміє це. Очевидно, що кремлівський мало не Чингіз-хан уклав план своєї поведінки на саміті ще перед самітом. Якщо буде бодай мінімальний шанс на пом'якшення санкцій, він буде до кінця, якщо надій на послаблення санкцій не буде – він від'їде.

Сфотографований з коалами Путін посміхається. Але як розгадати цей усміх? На ділі Путіну не до сміху. Саміт G-20 показав, що Захід єдиний, як ніколи. Санкції не послабнуть. А саме санкції змусили його поїхати до Брисгену. Поїхавши, він показав свою слабкість. Якби він був цілком незалежний від Заходу, він не мав їхати. Але поїхав. То бодай своїм від'їздом лякав Захід.

Після саміту, Путін зрозумів: краще було б не їхати. Але санкції притисли.

Становище Путіна зараз збігається зі становищем Гітлера, коли той був змушений вислати Гесса до Лондона з проханням перемир'я.

Прохання зіґноровано.

Що робив Гітлер? Він став планувати ідею неприступної криївки в Альпах.

Чи ж не те саме має почати думати Путін? Але де?

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ЗІГРІЙ ДОБРОМ

ДОПОМОЖІТЬ УКРАЇНІ

«Україна потребує негайної допомоги Заходу для вирішення «нагальних потреб» у протидії російській аґресії», – йдеться у листі від Канадської групи сприяння демократії в Україні (КГСДУ) до ключових членів парламентської групи дружби «Канада–Україна». КГСДУ закликає Канаду сприяти у таких трьох напрямках:

протидія російській воєнній аґресії;

розширення західних санкцій проти Росії;

допомога Україні західними партнерами у за-провадженні реформ та боротьбі з корупцією. У листі викладено план дій із тринадцяти пунктів.

«З моменту розпаду СССР, Захід дарував Росії презумпцію невинності. Ми помилково сприймали Путіна як одного з нас. У плані дій викладено реалістичніші способи протидії Путіну і його відсталій, кримінальній диктатурі, що є сприятливою для непомірного збагачення його слухняного оточення, але бідою для усіх інших», – говорить Мирослава Олексюк, одна з підписантів.

План дій покликаний посилити відповідь Заходу на самовпевнену аґресію Путіна. Для цього Україні потрібна військова допомога, яку негайно можуть та повинні надати окремі члени НАТО, щоб протистояти російській військовій присутності в Україні.

«Президент Путін публічно вихваляється: «Ведмідь дозволу не питає, ведмідь бере!», – і ми йому дозволяємо, – зазначає Оксана Башук Гепберн. «Путін не є ворогом лише України. Він не є якоюсь безладною терористичною групою, як Ісламська держава. Він набагато небезпечніший. Він очолює країну з широкими фінансовими ресурсами, а також величезними військовими та ядерними можливостями у його розпорядженні. Над ним нема внутрішнього (державного) контролю і, як ми бачимо у випадку з Україною, немає і міжнародного. Він робить те, що хоче, а ми йому дозволяємо».

«Одним зі способів утримати його під контролем – надати Україні військову допомогу, про що просив Президент Петро Порошенко. Група закликає негайно підтримати Україну, поки ще є час. Україна «вітатиме будь-яку допомогу», яку надасть Канада», – завершується лист.

«Ми звернулися до членів Депутатської групи дружби довести наш план дій до відома всіх зацікавлених міністрів і посадових осіб у Канаді та шукати підтримки в інших країн-однодумців. Нам потрібна конкретна цільова група, щоб зосередитися на вирішенні цієї нагальної проблеми», – додала Башук Гепберн.

Праця Канадської групи сприяння демократії в Україні присвячена розвитку демократії в Україні.

Переклад з англійської ***Дарії ДИРИК***

ПОСТАТІ

ПРАПОР МАЄ СИЛУ, КОЛИ ЙОГО НЕСУТЬ

До 25-річчя перепоховання письменників-дисидентів Василя Стуса, Юрія Литвина і Олекси Тихого у Києві відбувся вечір пам'яті «Непереможені: прапор має силу, коли його несуть».

Президент Українського ПЕН-клубу Євген Сверстюк згадує: «У перепохованні Василя Стуса, Юрія Литвина, Олекси Тихого було те, що по десятиліттях погрому знову зібрало нас докупи. Нас єднала їхня вірність і готовність боротися до кінця, оте лицарське – від Лесі Українки – коли прибитий списом до землі говорив: «Убий – не здамся!»... Залишається прапор. Але прапор має силу тоді, коли його несуть. Коли його охороняють. Коли за нього проливають кров. Це те головне, що нам заповідали і заповідають ці люди.

А проте: ми ще повернемось бодай – ногами вперед, але: не мертві, але: не переможені, але: безсмертні, – писав Василь Стус.

Зараз чути: досить жертв, досить героїзму, досить подвижництва, час просто жити. У тому теж є правда: досить жертв. Я й не хотів би говорити про цих людей, як про жертв.

Ніщо не застаріло в історії цих людей: вони є між нами не як жертви. Вони є між нами з їхніми голосами, з їхніми нагадуваннями, як вічні будителі.

Що робив би зараз Стус? Марченко? Литвин? Тихий? А робив би те, що й робив. Робив би чесні кроки і давав би добрий приклад іншим. Зрозуміло, не той крок, що для телекамери, а той, за який треба платити і розплачуватися. Як і завжди.

Бракує нашим патріотичним силам науки, яку залишили Стус, Тихий і Литвин. Бракує їхнього гарту. Щось не чути тієї офірності, тієї безкорисливості, тієї принциповості, без якої не можна організувати жодної партії і втримати її. А залишається ж старе, як світ, від Павла Грабовського: Сміле слово – то наші гармати, світлі вчинки – то наші мечі...»

Залишається прапор. Але прапор має силу тоді, коли його несуть. Коли його охороняють. Коли за нього проливають кров. Коли охороняють честь прапора і таким чином зберігають лице.

Це те головне, що нам заповідали й заповідають ці люди.

Т. Д.

НІХТО НЕ ЗАБУТИЙ...

ВШАНУВАЛИ СТРАЧЕНИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

У центрі Івано-Франківська, біля пам'ятника Страченим націоналістам, відбулося віче з ушанування пам'яті розстріляних у листопаді 1943 року 27 українських націоналістів. У ньому взяли участь представники духовенства, влади, громадськості.

Розпочалося віче уривком оперети Ярослава Барнича «Шаріка», яку цього року відновили в репертуарі Івано-Франківського українського музично-драматичного театру імені Івана Франка. Саме на прем'єрі цієї постановки у листопаді 1943 року ґестапівці заарештували 140 станіславців, декого тільки за те, що прийшов на виставу у вишиванці, а декого – за доносом, що вони є членами Організації Українських Націоналістів.

Через кілька днів неподалік тодішнього театру було розстріляно 27 патріотів. Біля синагоги гітлерівці закопали стовпи, до яких підводили заарештованих, дехто перед смертю вигукував «Слава Україні», дехто починав співати «Ще не вмерла...».

Серед розстріляних був і 24-річний Олекса Маланюк. Його доньці Оксані тоді виповнилося лише два тижні. «Мій батько міг би бути прекрасним вченим, вчителем, який би гарно виховував дітей-школярів, диригентом, всебічно розвиненою людиною, але поклав своє життя задля того, аби у нас була наша рідна мова, рідна пісня, наш гімн, наш прапор», – говорить жінка.

Щороку 17 листопада Оксана Маланюк приходить до пам'ятника Страченим націоналістам, щоб помолитися, поставити свічки. «Думала, що це наше минуле і ніколи не думала, що знову буде війна і наші хлопці віддаватимуть свої життя за нашу землю», – говорить вона.

Заступник міського голови Івано-Франківська Михайло Верес наголосив, що «сьогодні, у ці страшні для України часи, народжується і нова українська нація – вона народжується в центрі України, на сході, на півдні, півночі, по всій Україні».

Учасники скорботного віча поклали вінки і квіти до пам'ятника Страченим націоналістам та запалили свічки пам'яті, повідомляє радіо «Свобода». А о 16 годині учні загальноосвітніх шкіл Івано-Франківська провели загальноміський збір-реквієм «Згадаємо всіх поіменно!».

Віче розпочалося уривком з оперети Я. Барнича «Шаріка»

ЦЕ – НАША ІСТОРІЯ

У видавництві «Нова Зоря» вийшла з друку книжка «Просвіта. Івано-Франківськ: минуле й сучасне. Книга друга».

Книжка присвячена ювілейним датам: 1025-річчю хрещення Київської Русі-України, 200-річчю Тараса Шевченка, 350-річчю Івано-Франківська, 20-річчю міського об'єднання «Просвіти». Книжка видана за редакцією професора В. Бойка.

В книжці подана історія та діяльність Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка за 20-літній період від новітнього відновлення (11 жовтня 1992 р.) і, зокрема, як доповнення до першої книги «Просвіта» (2000).

МИ ЧЕСНО ЙДЕМ

У книзі висвітлена робота первинних осередків при навчальних закладах, організаціях і підприємствах, подані короткі відомості про історію міста Станіслава – Івано-Франківська, про сучасних активних просвітян і громадсько-політичних діячів, людей високої культури і моралі, які своїми добрими стараннями сприяли плідній діяльності «Просвіти» як у Івано-Франківську, так і в краї загалом. Подані списки первинних осередків «Просвіти» в місті і статут товариства. Ця книжка є другою частиною, анонсованою в першій книзі, яка вийшла друком 2000 року і в котрій подано історичний шлях «Просвіти» (від заснування 8 грудня 1868 року у Львові до припинення діяльності 1944 року з приходом більшовиків і загально діяльність просвітян Івано-Франківська від новітнього відродження 15 квітня 1989 року спочатку як обласної організації – Товариства української мови, а відтак – дочірнього міського товариства, згодом – товариства «Просвіта».

У розділі «Штрихи до історії міста Івано-Франківська (З іменем Великого Каменяра)» історик і краєзнавець Михайло Головатий використав цікавий архівний матеріал про історію побудови міста Станіслава (Івано-Франківська), починаючи від 1662 року. Посилаючись на історичні матеріали, автор у доступній формі описує, як рік за роком розвивалося місто, назвав будівничих ратуші, храмів, описує життя міщан.

Місто Станіслав було столицею Західноукраїнської Народної Республіки у 1919 році, а після поразки визвольної боротьби потрапляє під окупацію Польщі.

У цій статті читач знайде цікавий історичний матеріал про події часу 1921 року, польсько-німецька війна, перші совіти, Друга світова війна і післявоєнний період, суд над В. Морозом, Д. Квецком, З. Красівським, М. Дяком, Я. Лесівим, В. Кулиничем, І. Сеник, Т. Мельничуком, О. Заливахою, О. Озарком, Б. Ребриком, В. Гуком, В. Стрільцівим.

Стаття голови Івано-Франківська Віктора Анушкевичуса «Івано-Франківськ – місто в центрі Європи» описує про сучасне місто, яке носить ім'я Великого Каменяра І. Франка, про місто обласного значення, про адміністративний, економічний і культурний центр Прикарпаття, який має зв'язки з 22 органами місцевого самоврядування зарубіжжя...

У розділі «Діяльність Правління і Ради Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка» іде розповідь про історію створення «Просвіти», починаючи з 8 грудня 1868 року і до сьогодні, автори – академік Василь Бойко і секретар міської «Просвіти» Наталія Синиця.

Автори пишуть, що 13 червня 1988 року з ініціативи інженерно-технічної інтеліґенції Львова відбулися збори відновленого Товариства української мови (ТУМ), а 11–12 лютого 1989 року в Києві відбулася Установча конференція, на якій ухвалено створити Товариство української мови імені Тараса Шевченка. В Івано-Франківську конференцію було проведено 15 квітня 1989 року. Головою ТУМ обрали письменника Степана Пушика.

Загальноміське Товариство української мови з ініціативи осередків ТУМ концерну ВАТ «Родон», арматурного заводу, відділку залізниці при подальшій підтримці інших осередків організувалось на установчій конференції, де були присутні 82 делеґати від 38 осередків. Головою Правління ініціативна група обрала професора Василя Бойка, а заступниками – доцента Євгена Антоновича, інженера Володимира Ференца та інженера Ореста Петраша, відповідальним секретарем – інженера Ольгу Гаталевич, скарбником – фармацевта Вірославу Сімонович.

Гортаючи книжку рік за роком, читач знайде в ній матеріали про роботу міського товариства «Просвіти» від 1993 по 2013 рік, а також багаторічний матеріал про роботу в осередках «Просвіти» міста: у школах, організаціях, підприємствах, вищих школах, ліцеях, вищому професійному училищі № 21 та інших.

У найбільшому розділі книжки «Внесок окремих просвітян і громадських діячів у роботу «Просвіти» ми одержали біографічні дані людей, які своєю самовідданою працею зробили чималий внесок у національне і духовне відродження Прикарпаття і України.

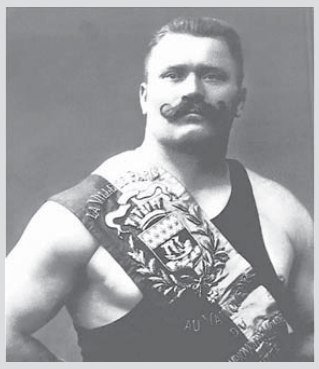
У книзі поданий список керівного складу товариства Івано-Франківського МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка (станом на 24.09.2013 р.), список членів Ради ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, список почесних членів товариства, нагороджених медаллю «Будівничий України», а також список лауреатів премії імені Марійки Підгірянки.

Підсумовуючи вищесказане, хочеться відзначити працю голови Івано-Франківської міської «Просвіти» – академіка Василя Бойка, відповідального секретаря Наталії Синиці, які зуміли зібрати матеріал про двадцятирічну роботу «Просвіти» Івано-Франківська. Заслуговують подяки голова осередку Національного медичного університету Марія Гуцол, голови первинних осередків і директори шкіл, ліцеїв, коледжів і профтехучилищ, які подали інформаційні матеріали про діяльність осередків.

Книжка послужить прекрасним матеріалом для роботи вчителів шкіл не тільки Івано-Франківська, але й області, буде використана краєзнавцями, істориками, широким загалом громадськості.

Василь ГУК, *лауреат премії імені Марійки Підгірянки*

УКРАЇНСЬКОГО РОДУ

Борець Іван Піддубний – символ української сили та патріотизму.

Нещодавно минуло 65 років як не стало відомого у світі українського спортсмена-борця Івана Піддубного.

Іван Піддубний шість разів був чемпіоном світу з боротьби і 25 років поспіль залишався непереможним борцем у світі. Його називали «чемпіоном чемпіонів». Він залишив по собі леґендарну славу атлета, ім'я якого стало символом сили.

ДОЛЯ УКРАЇНЦЯ В БЕЗДЕРЖАВНІЙ УКРАЇНІ

Усе своє життя Іван Піддубний, куди б його не кидала доля, щиро любив Україну. Був випадок, коли йому, за правління більшовиків, видали паспорт, де в графі національність було записано «русский». Піддубний одразу вимагав замінити паспорт, а після відмови власноруч зробив виправлення на – «українець», за що був заарештований і навіть потрапив до в'язниці. А ми досі миримось, що в наших паспортах навіть графи «національність» немає.

Івана Піддубного хотів би поставити як приклад усім, як людину-патріота, людину сильну і духом, і тілом. Де б він не був, завжди знав, що він – українець, і навіть паспорт хотів мати український. Я також щиро вірю, що мільйони людей зі сходу України (де зараз тривають військові дії) є патріотами нашої держави і також будуть гордитись тим, що в них український паспорт.

Знаю багатьох людей із Криму (і спортсменів у тому числі), які не здали і не бажають віддавати свої українські паспорти. Щодо спортсменів, то саме завдяки їхнім перемогам у різних куточках світу звучить наш державний гімн і підіймається наш державний синьо-жовтий прапор.

Тому берімо приклад з Івана Піддубного і де б ми не були, завжди пам'ятаймо і гордімось тим, що ми – українці, а наша держава вже незабаром стане мирною, незалежною, сильною та процвітаючою.

Нині Російська Федерація робить спроби привласнити славу великого спортсмена, подаючи інформацію, що це «русский богатырь», але як би цього не хотіла Росія, їй це не вдасться тільки через те, що всі уже знають, що Іван Піддубний був українцем: і родом, і духом!

Народився Іван Максимович 26 вересня 1871 року в селі Красенівка Полтавської губернії (тепер – Чорнобаївський район Черкаської області) в селянській сім'ї. Мав ще трьох братів і сестер. З дитинства був привчений до різної важкої селянської роботи. Аж до зрілої молодості Іван прожив у селі. У 1892 році у пошуках роботи поїхав до Криму. Найнявшись вантажником у морському порту, працював у Севастополі та Феодосії.

Згодом почав займатися гирьовим спортом. А 1897 року вперше взяв участь у чемпіонаті з боротьби на поясах у цирку. З того моменту і почалася його спортивна кар'єра борця.

Виступав на аренах цирків як атлет-гиревик і борець на поясах, а в 1903 році переключився на класичну (французьку) боротьбу. Неодноразово виступав із гастролями в російських містах і за кордоном, відвідавши близько 50 міст у 14 країнах.

З 1898 року виступає у севастопольському цирку як борець-професіонал, вперше здобуває перемогу в цирковому чемпіонаті борців.

Протягом п'яти років Піддубний бере участь у гастролях цирку в багатьох містах України, Кавказу, Поволжя та Сибіру. Виступає не тільки у чемпіонатах з боротьби, а й із силовими цирковими програмами.

1904 року бере участь у Міжнародному чемпіонаті в московському цирку й блискуче перемагає всіх суперників.

1905 року – перемога у світовому чемпіонаті в Парижі й звання чемпіона світу. Гастрольна поїздка до Італії і перемога на чемпіонаті в Ніцці. Того ж року Піддубний бере участь у змаганнях в Алжирі, Бельгії та Берліні.

На одному з чемпіонатів з боротьби в медичній картці Піддубного був зроблений запис: зріст – 185 см, вага – 114 кг, біцепс – 46 см, груди – 134 см на видиху, стегно – 70 см, шия – 50 см.

1906 року перемагає у двох чемпіонатах світу – в Парижі та Мілані.

1907 року у Відні стає чемпіоном світу вчетверте.

У 1908 й 1909 роках у Парижі та Франкфурті ще двічі виборює звання чемпіона світу.

Після цього Піддубний тривалий час не бере участі у великих змаганнях, переїжджає в своє село Красенівку, одружується, купує невеличкий будинок і займається сільським господарством. Лише після тривалої перерви знову повертається в спорт.

1922 року Піддубний здобуває перше місце у великому чемпіонаті з боротьби в Московському цирку.

1925 року переміг у Міжнародному чемпіонаті в Нью-Йорку. Згодом переможно виступив у Чикаґо, Філадельфії, Лос-Анджелесі, Сан-Франциско та інших містах США. Після повернення з Америки не оминув Івана Піддубного і жорстокий терор більшовицької влади. У 1937 році його запроторили до в'язниці Ростовського НКВД. Там чемпіона катували, вимагаючи назвати номери рахунків і адреси закордонних банків, де він міг тримати свої заощадження, нібито покладені під час гастролей. Таких заощаджень у нього насправді не було. Незважаючи на світові досягнення, непереможного борця утримували у в'язниці більше року.

У листопаді 1939 року в Кремлі йому за видатні заслуги «за розвиток радянського спорту» було вручено орден Трудового Червоного Прапора.

1941 року в Тульському цирку відбувся прощальний виступ 70-річного атлета. До цього часу Іван Максимович не припиняв щоденних тренувань і дотримувався режиму. Ніколи в житті не палив і не вживав спиртного. А також мав спеціальну сталеву тростину вагою 1 пуд (16 кг), з якою постійно ходив.

Наприкінці життя Піддубний переїхав у російське місто Єйськ Краснодарського краю. І на прожиття підробляв у звичайній більярдній.

Після окупації Єйська гітлерівці запропонували йому виїхати до Німеччини і тренувати там борців. Піддубний відмовився.

Після війни Піддубний знову певний час мав проблеми з радянською владою – його заарештували і на цей раз звинувачували у співпраці з німцями. Але згодом усі звинувачення були зняті, а йому було присвоєно звання «Заслужений майстер спорту СССР».

Залишивши спорт, Піддубний був забутий усіма й останні роки доживав у злиднях. Постійно скаржився на те, що не вистачає хліба. У перші післявоєнні роки цей продукт видавали по картках – 500 г хліба на день. Цієї норми відомому борцю не вистачало. Заради їжі Піддубний був змушений продавати свої медалі, або міняти їх на хліб. Щоб вижити довелося продати всі завойовані нагороди.

Помер видатний український спортсмен на 78 році життя 8 серпня 1949 року в місті Єйськ. Там і похований.

Слава українським героям!

Підготував ***Назарій ПАВЛІВ,*** *богатир-рекордсмен; заступник начальника управління молоді і спорту Івано-Франківської облдержадміністрації*

ПРАВДА ПРО СЕБЕ

НА РОЗДОРОЖЖУ

(ПАРАДОКСИ У НАШІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ІСТОРІЇ)

«...Чи ж повстанеш ти до активного творчого життя, мій знедолений і кволий народе,
чи ж знайдеш колись самого себе, чи й далі будеш «паралітиком на роздорожжу»,
лиш «тяглом у поїздах бистроїзних»?»
Б. Антоненко-Давидович

...Нині – після революційного Майдану, у часі, коли розпочалася нова хвиля аґресивних потуг московсько-імперської Росії проти незалежної держави України, ці пекучі й злободенні слова репресованого «червоною аракчеївщиною» поета набувають нового – актуального політичного та ідеологічного звучання.

Україна рве пута вікового панування імперської Москви, яке було насаджене на неї чи ще не з часів Хмельниччини і так званої Переяславської ради 1654 року та Петрових «реформацій». Тоді сама назва «Україна» в російській офіційній термінології зникла і була замінена «Малоросією», українська мова стала «малороссийским наречием» – частиною «великого могучего русского языка», а українці («хохлы») – «этнической частью русского народа», який, мовляв, є невід'ємною складовою – «исторической общностью великороссов». Цю імперську «общность» московський царизм нав'язував іншим народам – перш за все, слов'янським – «ідеями» панславізму, слов'янофільства і москвофільства. У різний спосіб ці імперсько-колоніальні постулати різними способами ідеологічного, політичного, релігійного й економічного впливу цілеспрямовано і підступно ширили їхні носії і на землях Галицької України, Буковини та Підкарпатської Русі-України (Закарпаття). Особливо це явище так званого «слов'янофільства», яке згодом в Україні переросло в ракову пухлину «москвофільства», заявило про себе в Галичині у 30–60-их роках XIX століття. Його прихильники, підпавши під ідейно-політичний вплив московських очільників – творців москвофільства, за своїми поглядами були ліберадами консервативного ґатунку: вони, звісно, виступали за скасування кріпосного права, але у своїх глобальних поглядах були монархістами Російської імперії, ідеологами того ж великодержавництва «во главе» з Росією, тією ж «единой и неделимой», того ж самого «единого русского мира», який нині став імперською ідеологією путінської Москви. Якраз прихильники того зловіщого і підступного москвофільства були «щирими» тлумачами на землях Галицької України про самобутній шлях розвитку Росії-«матушки», а єдине справжнє християнство, мовляв, – лише православ'я «Московской Руси» – «Москвы – третьего Рима».

«Практику» заперечення всього українського на землях Галичини царизм поширював, зокрема, шляхом насадження тут різноманітних культурних і мистецьких інституцій, засобів газетного і книжкового друкування. Основним «осідком» галицьких москвофілів був, звісно, Львів, де прижилася на довгі десятиліття так звана «Погодінська колонія». Її діячі, до речі, заперечували народну мову галичан, писали так званим «язычием» і досить пильно орієнтувалися на політику російського царизму, таємно отримуючи від його уряду певні субсидії на свої «москвофільські» видання. На ці кошти видавалися, наприклад, газети: «Слово» (1801–1887), «Славянская заря» (Відень, 70-ті роки XIX ст.), «Червоная Русь» (Львів, 1888–1891) та інші (чи не те ж маємо й сьогодні, зокрема, з газетою «Вести» – ред.).

Володимир МОРОЗЮК
(Далі буде)

КІНОЖИТТЯ

ПРАВА ТРЕБА ЗНАТИ

ВІДКРИТІ ПОКАЗИ «DOCUDAYS UA» В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ

У Книгарні «Є» завершився показ документальних стрічок у рамках XI Мандрівного фестивалю документального кіно про права людини «Docudays UA». Глядачі переглянули фільми: «Путінські ігри» (Австрія, Ізраїль), «Лізо, ходи додому!» (Литва, Естонія), «Хворісукалюди» (Україна), «Ув'язнені» (Ізраїль), «Зона без вогню: убивчі поля Шрі-Ланки» (Великобританія).

Жодна зі стрічок не залишила присутніх байдужими. Найбільше емоцій викликала остання розповідь про громадянську війну в далекій країні Шрі-Ланка, де від дій уряду постраждала велика кількість мирного населення. Студентка Ірина так висловила свої враження: «Раніше я не бачила таких страшних фільмів. Боляче усвідомлювати, що ці жахливі вбивства дітей, жінок – не ігрова постановка, а реальність наших днів. Документальне кіно відкриває очі на життя людей, про яких ми, зазвичай, не думаємо».

У дискусіях брали участь голова Івано-Франківського реґіонального відділення Соціологічної асоціації України, доцент кафедри філософії та соціології ПНУ ім. Василя Стефаника Ольга Максимович, експерт Стратегічної дорадчої групи з реформування системи охорони здоров'я в Україні Роман Фіщук, голова ГО «Всеукраїнське об'єднання «Голос» Ростислав Гудзінський. Дискусія торкалася свободи слова та незалежності преси, забезпечення права на медичну допомогу хворих на СНІД, туберкульоз, гепатит С, захист прав затриманих і ув'язнених.

«Права людини є невід'ємними для кожного. Проте, щоб захистити ці права, їх потрібно знати, а кіно та правоосвітні заходи, які супроводжують перегляди, у цьому допомагають», – зазначає реґіональна координаторка – голова обласної організації «Молода Просвіта» Євгенія Бардяк.

А в театрі кіно «Люм'єр» відбувся показ, приурочений до Дня студента та річниці Євромайдану. Присутні переглянули 30-хвилинну документальну стрічку про Революцію на граніті та 60-хвилинний фільм «Євромайдан. Чорновий монтаж».

Зокрема, «Євромайдан. Чорновий монтаж», який відкривав цьогорічний «Docudays UA» у Києві, – це альманах трьох місяців революції, від обуреного протесту до народного єднання. Глядачам було запропоновано ще раз прожити три найцікавіші місяці нашої новітньої історії, відчути й побачити революцію очима очевидців. Від каструль на голові до кийків і бронежилетів. Від ейфорії перемоги до оплакування загиблих Небесної сотні. Фільм цікавий тим, що він поєднав роботи багатьох молодих українських режисерів, які знімали події на Майдані – як щоденне життя, так і найгарячіші моменти.

Проводилися обговорення з безпосередніми очевидцями та учасниками тих подій.

Н. К.

У НД «ПРОСВІТА»

У КОЖНОГО – СВОЯ ДОЛЯ

Минулої неділі у Народному домі «Просвіта» відбувся вечір «Кому за 40...». Минуло три роки, як НД «Просвіта» започаткував такі вечори відпочинку, які дають розраду в житті, насолоджуватись тими хвилинами, які відміряв Бог.

На інших концертах ми дивимось на сцену, а тут маємо можливість безпосередньо брати участь у дійстві: читати свої вірші, співати пісні, танцювати, ділитись рецептами приготування страв, розповідати про свої господарські справи, як доглядати за деревами, як вирощувати овочі, фрукти, ділитись своїми секретами. Хтось вміє гарно вишивати, хтось – плести, хтось робити з бісеру всілякі прикраси та інше. Словом, треба разом думати, як прикрасити наше життя, не сумувати за тим, як збігають роки. У кожного – своя доля. Але є у долі свій причал, як співається в пісні, яку з задоволенням для пристуніх виконали Людмила Булієнко та Орест Турок. Нещодавно вони записали її на ОТБ «Галичина».

Відпочинок у «Просвіті» розширює світогляд. Адже треба напружити мізки на різних конкурсах. Цього разу говорили про нову книжку вже відомого нам Нестора Мартинця «Революція гідності», бо ж 21 листопада ми відзначаємо річницю початку революції. А серце поета не могло спокійно споглядати ці події і переживання вилились у віршовані рядки.

Закінчилася Революція гідності. Та не встигли оплакати синів і доньок, як на нас напав зовнішній ворог – путінська Росія. У книзі Н. Мартинець показав героїчну боротьбу українців за свою незалежність, велич українського солдата, який став на захист своєї Батьківщини.

Масовий героїзм демонструють на Донбасі українські бійці. Незважаючи на зраду генералітету, важкі умови, непрофесійне керівництво, наші бійці тримаються.

Пісні на слова Н. Мартинця на вечорі виконали Леся Єгонян та сестри Марія і Христина Гоцаки з с. Космач Богородчанського району (нині – студентки Рівненського інституту культури).

30 листопада о 14 год. у НД «Просвіта» відбудеться презентація такої ж актуальної книжки майданівської поезії «А сотню вже зустріли небеса...», яку видало видавництво «Просвіта». Тож усіх запрошуємо на акцію.

Грала жива музика з с. Клубівці Тисменицького району (керівник гурту – Роман Середюк).

Пристуні звернули увагу на стіл, де знаходились чудові роботи з бісеру. У вільний від роботи час їх виготовляє Тетяна Богданівна Мухіна. Вона – звукорежисер обласного радіо. Чимало жінок та дівчат у захопленні від такого дива. Тому підходили і знайомились ближче. У той день відзначався День радіо, тож і вітали її зі святом.

А щоб було солодко, подбав Григорій Колибаб'юк. Усі смакували свіжий мед із його пасіки, слухаючи розповіді про його цілющі властивості. Найкращій танцювальній парі вручено призи. Учасники вечора насамкінець попрощались до січня, поки закінчиться час посту.

Проте кінець листопада і грудень теж будуть насичені різними культурно-мистецькими заходами у НД «Просвіта», зокрема:

21 листопада о 16 год. – Михайлівські вечорниці (вхід за запрошеннями).

26 листопада о 17 год. – презентація книжки В. Хитрука «Золота булава».

30 листопада о 14 год. – презентація книжки «А сотню вже зустріли небеса...»

3 грудня – даруємо хвилини радості в будинку перестарілих.

12 грудня о 18 год. – Андріївські вечорниці (без запрошень).

18 грудня о 17 год. – вистава «Ой хто, хто Миколая любить...».

22 грудня – творчий вечір вихованки Клубу обдарованих дітей В. Німащук «Виколисана на українських піснях».

28 грудня о 18 год. – зустрічаємо Новий рік з «Просвітою».

Михайлина БОДНАР

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

СЕМЕН

Ім'я Семен завдає чимало клопоту лінґвістам. Одні з них «родичають» це найменя з латинським словом семен (насіння). Інші рід його виводять із давньої Юдеї, від слова Сімеон, треті перекладають його то як «слухняний», то як «вислуханий» (Богом).

Можна спробувати вивести родовід української форми цього найменя і з країн Сходу. У давнину, десь у XVI–XVII сторіччях, в Україні, зокрема на Поділлі, в козацьких загонах часто зустрічалися вояки, що носили найменя семени. Семенами називали колись відбірних воїнів, своєрідну гвардію, добре озброєну й вишколену. Про семенів інколи згадують і тогочасні документи («Бій розпочинали драгуни й семени»). Семени найчастіше входили до загонів при магнатських дворах східних околиць польської Речі Посполитої, котра захопила й частину Правобережжя.

В основі згаданої загальної назви семен лежить два східних слова: сег (пес) та бан (начальник, урядовець, службовець). Назву сегбан носили на Сході псарі при дворах султанів і шахів.

Отож, здається, давнє християнське особове ім'я Сімеон згодом «поріднилося» із загальною «професійною», пізніше дещо зукраїнізованою назвою семен і в такий спосіб дало сьогоднішню фонетичну форму поширеного й досі наймення, до речі, певною мірою відмінного від інших, сусідніх (Семйон, Симон, Сімеон, Шимон чи жіночого Сімона).

Ім'я ввійшло до нашої мови з цілою цілим рядом прізвищ: Семенко, Семенчук, Семенченко, Симоненко, Симоняк, Семанюк, Семанів, Шимко, Шимків тощо. Не менше їх і в інших народів (Сіменс, Сіменсен, Сімонеску, Шиманський, наприклад).

ПАРАСКА

Ім'я Параска було донедавна одним із найпоширеніших серед східних слов'ян. Походить воно від грецького слова параскеве (приготування, очікування). Цим словом греки називали переддень щотижневого свята – суботи (від «шаббат»). Слово це згодом стало мало не синонімом назви п'ятого дня тижня – п'ятниці.

Наймення має кілька відмінних форм: Прасков'я (у росіян), Параскева, Параска, Парася, Парасинка тощо. До родини цього наймення належить кілька прізвищ: Паращук (Ращук), Парасюк, Паращенко, Параскевич, Парасунько.

ЗНАЙ НАШИХ!

ЗНАЙОМСТВО З ТВОРЧІСТЮ ПРОСВІТЯНКИ

Знайомство з багатогранною творчістю Оксани Тебешевської відбулося в літературній кав'ярні школи № 3 Калуша. Організувала і провела захід учителька української мови і літератури, голова місцевого осередку «Просвіти» Мирослава Вінтонюк.

Присутні почули цікаву розповідь про життя та активну громадсько-політичну, просвітянську й навчально-видавничу діяльність учительки української мови і літератури Голинської ЗОШ, заслуженого вчителя України, депутата обласної ради, наставника «Молодої Просвіти» с. Голинь, заступника голови Калуського міськрайонного товариства «Просвіта» О. Тебешевської, дізналися, що її перу належить понад 150 публікацій культурно-мистецького змісту в періодиці, вісім начальних посібників, 5 художніх книжок, побачили фраґменти із відеофільму «Любові цілюще джерело», створеної за однойменною збіркою пісень на слова нашої краянки (композитор – Сергій Андрущак), почули ліричні пісні у виконанні Христини Качак, Елізи, вокального ансамблю «Бойківчанка».

Учні 6-их, 9-их, 11-их класів прочитали поезії зі збірок авторки «На березі долі», «Тиша немовлених слів», «Розлуння», виконали інсценівку за новелою «Троянда з темно-вишневого оксамиту» (із прозової книжки «Про що мовчить Михайлова скрипка»), а також хореографічну композицію до пісні «На березі долі».

Цікавим було спілкування з гостею, читання авторкою нових поезій.

Неповторний художній дивосвіт Оксани Тебешевської надовго запам'ятається учасникам цього чудового дійства.

Василь МЕЛЬНИК
Світлина автора

СПОМИН ПРО ФЕДОРА ХОМИНА

Відійшов у вічність вояк УПА з сотні Максима

ФЕДІР ХОМИН.

Народився він 30 серпня 1924 року в с. Кінашів Галицького району в звичайній українській родині, в якій було четверо дітей. Батько – Хомин Юрко Федорович, 1896 р. н., січовий стрілець, активний член ОУН, псевдо – Скала, засуджений за вироком військового трибуналу військ НКВД Станіславської області від 25 грудня 1944 року до 25 років каторжних робіт. Хомин Юрко помер 2 жовтня 1945 р. в одному з таборів ҐУЛАҐу (Тайшетлаґ) в Іркутській області. Мати – Хомин (Недобиток) Марта Пилипівна, 1898 р. н., активна просвітянка та членкиня Союзу українок, симпатик УПА. Разом із донькою Стефанією на початку липня 1951 року була депортована до Сибіру, в Тюменську область, де перебувала до 1960 року. Старший брат – Хомин Панько, 1919 р. н., член ОУН, господарчий кущового проводу ОУН, псевдо – Вітус. Заарештований 17 серпня 1945 року і засуджений до 10 років позбавлення волі та 5 років поразки в правах.

Під впливом батьків і старшого брата Федір вступає до юнацтва ОУН, виконуючи різні, часто дуже ризиковані, доручення. Він був веселим товариським хлопцем, спритним і хвацьким до всякої справи. Після приходу окупантів: спочатку совіцько-московських, а потім нацистсько-німецьких, допомагає батькові й брату Паньку формувати загін самооборони рідного села, займаючись заготівлею продовольства і медикаментів.

В 1943 році проходив вишкіл в сотні «Полтавці» під орудою Максима на «Золотій поляні» біля с. Мельна Рогатинського району, отримавши псевдо Волос. Разом із ним там був його товариш і сусід Іван Кіндрат на псевдо Вістун. Тоді ж вони брали участь у бою з німцями біля с. Любешки Бібрського району Львівської області. Партизани зробили засідку біля дороги, якою нацисти гнали забрану в населення худобу. Після раптового нападу німці були частково знищені, а частково роззброєні. Худобу віддали людям, а вози з продуктами відправили в розташування повстанців.

У кінці липня 1944 року в наш край знов прийшли кремлівські «визволителі». Багато побратимів і друзів Федора віддали своє життя за волю. Так, 24 серпня 1944 року каратели НКВД разом із військовими підрозділами розпочали акцію в сусідньому селі Курів. Село підпалили одразу з багатьох сторін. Кати не жаліли нікого, було знищено до сорока мирних мешканців. У цей час Федір із двоюрідним братом Максимом Прунаком потрапляють у засідку між селами Кінашів і Гербутів. Федору вдається вислизнути, а Максима затримують. І при спробі втечі його вбивають. Він пережив ще багато пригод і напастей, а щоб урятуватись від арешту, добровільно виїжджає на роботу у Воркуту.

Переживши ті важкі роки, Федір з дружиною і дітьми Аллою і Юрієм повернувся в Україну до містечка Ходорів Львівської області, де мешкали його сестра Ганна. Сюди ж після спецпоселення приїхав і старший брат Панько з дружиною. Оселилися в Ходорові сестра Стефанія і мама Федора – Марта і її сестра – Анна Прунак з сім'єю, яка була виселена з с. Кінашів на спецпоселення в Караґандинську область. Тут у Федора і Надії Хоминів народився ще один син – Володимир.

У часи здобуття незалежності Федір Хомин боровся за реабілітацію батька. Незважаючи на все пережите, Федір Хомин залишався таким же енерґійним. Він мав дар об'єднувати навколо себе родину, товаришів, був оптимістом, добивався справедливості й вірив у те, що після Майдану, Україна нарешті стане дійсно Українською, а ОУН–УПА буде визнано як учасника в боротьбі з тоталітарним режимом.

Ми – нащадки січових стрільців і вояків УПА повинні зробити все, щоб ці мрії Федора Хомина і його побратимів здійснилися.

Герої не вмирають! Слава Україні!

Михайло ФРЕЇК,
завідувач МК «Дем'янів Лаз»